

Laikinosios ir atsargumo priemonės - Lenkija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**PL**) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

TURINIO LENTELE

- 1 Kokių rūšių priemonių esama?
- 2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?
 - 2.1 Procedūra
 - 2.2 Pagrindinės sąlygos
- 3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis
 - 3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?
 - 3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?
 - 3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?
- 4 Ar yra galimybė priemonę apskūsti?

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Priemonės pobūdis priklauso nuo reikalavimo, kurį prašoma užtikrinti, pobūdžio. Pagal Civilinio proceso kodekso (*kodeks postępowania cywilnego*) 747 straipsnį piniginiai reikalavimai užtikrinami:

- areštuojant kilnojamąjį turtą, darbo užmokestį ir atlyginimus, į banko sąskaitą nukreiptus reikalavimus ar kitus reikalavimus, taip pat kitą daiktinę teisę;
- įkeičiant subjekto, kuriam taikoma prievolė, nekilnojamąjį turtą privalomąja hipoteka;
- nustatant draudimą disponuoti nekilnojamuoju turtu arba jį įkeisti, jei jis neįtrauktas į žemės ir hipotekos registrą, arba jei jo žemės ir registro įrašas prarastas arba sunaikintas;
- įkeičiant laivą arba statomą laivą laivo hipoteka;
- nustatant draudimą disponuoti bendrai valdoma teise į patalpas;
- nustatant administravimą subjekto, kuriam taikoma prievolė, įmonei, žemės ūkio valdai arba verslui ar jo daliai, taip pat subjekto, kuriam taikoma prievolė, žemės ūkio valdai ar jos daliai.

Jei užtikrinamas nepiniginis reikalavimas, teismas nustato tokį užstatą, kuris, jo nuomone, yra tinkamas konkrečiu atveju, neatmesdamas priemonių, skirtų piniginiams reikalavimams užtikrinti, taikymo (Civilinio proceso kodekso 755 straipsnis). Visų pirma teismas gali:

- nustatyti tam tikras šalių ar bylos dalyvių teises ir pareigas, kol bus nagrinėjama byla;
- nustatyti draudimą disponuoti daiktais ar teisėmis, kurios yra bylos dalykas;
- sustabdyti vykdymo procesą ar kitą procesą, kurio tikslas – įvykdyti teismo sprendimą;

- sureguliuoti vaikų (nepilnamečių) globos ir bendravimo su vaikais klausimus;
- įpareigoti padaryti atitinkamą įrašą žemės ir hipotekos registre ar kitame atitinkamame registre.

Pasirenkant užstato pateikimo formą, turi būti atsižvelgiama į bylos šalių ar dalyvių interesus siekiant užtikrinti tinkamą teisę turinčio subjekto teisinę apsaugą ir pernelyg neapsunkinti subjekto, kuriam taikoma prievolė.

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?

2.1 Procedūra

Byla dėl užstato pateikimo keliamas:

- bylos šalies ar dalyvio prašymu, pateiktu teismui, turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą pirmąja instancija. Jei šio teismo negalima nustatyti, jurisdikciją turi vietos, kurioje turi būti vykdomas sprendimas ar įgyvendinamas užstatas, teismas, arba nesant šio pagrindo, arba jei sprendimas dėl užstato vykdytinas skirtingų teismų jurisdikcijoje, Varšuvos sostinės apylinkės teismas (*sąd rejonowy*). Byloje pateiktą prašymą dėl užstato nagrinėja tos instancijos teismas, kuriame nagrinėjama byla, išskyrus atvejus, kai tai yra Aukščiausiasis Teismas (*Sąd Najwyższy*). Tokiais atvejais pirmosios instancijos teismas sprendžia, ar reikėtų pateikti užstatą (Civilinio proceso kodekso 734 straipsnis);
- savo iniciatyva tais atvejais, kai byla gali būti keliamas *ex officio* (Civilinio proceso kodekso 732 straipsnis).

Prašymai taikyti užstatą pateikiami raštu. Jie turėtų atitikti procesiniams dokumentams keliamus reikalavimus, nurodant pateikiamo užstato formą, o jei tai piniginis reikalavimas, taip pat ir užstato dydį (kuris negali viršyti pateikto reikalavimo sumos, apskaičiuotos kartu su palūkanomis nuo sprendimo dėl užstato priėmimo dienos, taip pat kartu su užstato pateikimo išlaidomis, be to, į šią sumą gali įeiti numatomos bylinėjimosi išlaidos), ir prašymą pagrindžiančias aplinkybes. Jei prašymas taikyti užstatą pateikiamas prieš iškeliant bylą, taip pat reikėtų trumpai apibūdinti bylos dalyką (Civilinio proceso kodekso 736 straipsnis).

Užstatas gali būti pateiktas prieš iškeliant bylą arba ją nagrinėjant. Po to, kai turintis teisę subjektas gavo vykdomąjį dokumentą, užstatas gali būti pateikiamas tik jei juo siekiama užtikrinti reikalavimą, kurio įvykdymo terminas dar nesibaigė (Civilinio proceso kodekso 736 straipsnio 2 dalis).

Jei užstatas pateikiamas dar prieš iškeliant bylą, teismas nustato terminą, iki kada reikėtų pateikti pareiškimą dėl bylos iškėlimo, nes kitaip užstatas bus panaikintas (Civilinio proceso kodekso 733 straipsnis).

Prašymus taikyti užstatą būtina išnagrinėti nepagrįstai nedelsiant, per vieną savaitę nuo jų pateikimo teisme dienos, nebent specialiosiose nuostatose numatyta kitaip. Jei įstatyme numatyta, kad prašymai nagrinėjami teismo posėdyje, teismo posėdžio datą reikėtų paskirti per vieną mėnesį nuo prašymo pateikimo dienos (Civilinio proceso kodekso 733 straipsnis).

Užstatas pateikiamas teismo sprendimu.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Užstato gali būti prašoma visose teismo arba arbitražo teismo nagrinėjamos civilinėse bylose (Civilinio proceso kodekso 730 straipsnis).

Užstato pateikimo sąlygos: reikalavimas ir teisinis interesas pateikti užstatą turi būti pagrįsti. Teisinis suinteresuotumas pateikti užstatą yra tuo atveju, jei bus neįmanoma ar labai sunku įvykdyti priimtą teismo sprendimą arba bylos tikslas bus neįmanoma arba labai sunku pasiekti nepateikus užstato (Civilinio proceso kodekso 730¹ straipsnis).

Užstato tikslas negali būti reikalavimo patenkinimas, nebent įstatyme nustatyta kitaip (Civilinio proceso kodekso 731 straipsnis).

Teismas gali nustatyti sprendimo dėl užstato vykdymo sąlygą – teisę turintis subjektas turi pateikti užstatą, kad užtikrintų subjekto, kuriam taikoma prievolė, reikalavimus, kylančius dėl sprendimo dėl užstato įvykdymo, išskyrus atvejus, kai teisę turintis subjektas yra valstybės išdas ir jei užstatas pateikiamas reiškiant reikalavimus dėl išlaikymo, neįgalumo pensijos ar sumų, nesumokėtų darbuotojui bylose, susijusiose su darbo teise, tačiau ši dalis neturi viršyti viso mėnesinio darbuotojo darbo užmokesčio (Civilinio proceso kodekso 739 straipsnis).

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Užstatas gali būti taikomas:

- kilnojamajam turtui;

- darbo užmokesčiui ir atlyginimams;
- reikalavimams, nukreiptiems į banko sąskaitą, ar kitiems reikalavimams, ar kitoms turtinėms teisėms;
- kilnojamajam turtui;
- laivams ar statomiems laivams;
- bendrosios nuosavybės teisei į patalpas;
- įmonei ar žemės ūkio valdai, įmonės verslui ar jo daliai, taip pat žemės ūkio valdos daliai.

Užstatas negali būti taikomas daiktams, skoloms ar teisėms, į kurias negali būti nukreiptas vykdymas. Greitai gendančios prekės gali būti užstatas, jei subjektas, kuriam taikomas įpareigojimas, neturi kito turto, kuriuo galėtų užtikrinti teisę turinčio subjekto reikalavimus, o prekes galima greitai parduoti.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Pagrindinis bylos dėl užstato tikslas – užtikrinti, kad teisę turintis subjektas (dažniausiai kreditorius) būtų apsaugotas nuo galimų neigiamų delsimo padarinių teismo nagrinėjamosiose bylose ir pagerinti teisę turinčio subjekto padėtį vykdymo bylose, jei teismo bylos ir užstato dalykas yra vykdytinas reikalavimas. Tam tikromis ribotomis aplinkybėmis užstatas taip pat gali leisti teisę turinčiam subjektui gauti išmokas grynaisiais.

Be to, užstatas gali būti priemonė reaguoti į prievolę turinčio subjekto veiksmus, nenaudingus teisę turinčio subjekto pagrįstiems interesams.

Užstato padariniai prievolę turinčiam subjektui skiriasi, atsižvelgiant į užstato pateikimo formą, ir gali būti tokie:

- jei areštuojamas kilnojamasis turtas, šio turto valdymas po arešto neturi poveikio tolesnei bylos eigai, o vykdymo byla dėl areštuoto kilnojamojo turto taip pat gali būti keliami pirkėjui;
- jei įmonės ar žemės ūkio valdos savininko banko sąskaita yra areštuojama kaip užstatas, įpareigotasis subjektas gali pasiimti tik teismo nurodytas sumas, skirtas einamajam darbo užmokesčiui ir atlyginimams sumokėti, taip pat išskaičiuojamiesiems mokesčiams ir kitoms įstatymo nustatytoms sumoms bei pridėtinėms išlaidoms apmokėti;
- ribotai galima panaudoti kitas skolas ir areštuotas turtines teises (panaudojimo būdą nustato teismas);
- antstolis parduoda visus areštuotus daiktus kartu su teisėmis į finansines priemones, registruotas vertybinių popierių sąskaitoje ar kitoje sąskaitoje, kaip ji suprantama pagal Prekybos finansinėmis priemonėmis taisyklės, ir gauta suma deponuojama teismo depozitinėje sąskaitoje;
- nustatomas draudimas disponuoti nekilnojamuoju turtu ir bendra nuosavybe turima teise į patalpas arba suvaržyti šį turtą ar teisę;
- laivui arba statomam laivui nustatoma laivo hipoteka;
- prievolę turintis subjektas netenka valdymo teisių ir paskiriamas administratorius, o pajamos iš administravimo panaudojamos kaip užstatas;
- bylose, susijusiose su išlaikymu, prievolę turintis subjektas privalo sumokėti konkrečią vienkartinę ar periodinę sumą teisę turinčiam subjektui.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Prievolę turintis subjektas gali bet kada prašyti panaikinti arba pakeisti teisiškai privalomą sprendimą pateikti užstatą, jei išnyksta arba pasikeičia užstato pateikimo priežastis (Civilinio proceso kodekso 742 straipsnis).

Užstatas panaikinamas, jei:

- prievolę turintis subjektas įneša teisę turinčio subjekto prašyme dėl užstato prašomą užstato sumą į teismo depozitinę sąskaitą;
- ieškinys ar prašymas teisėtai grąžinamas arba atmetamas;
- ieškinys ar prašymas atmetamas arba byla nutraukiama;
- teisę turintis subjektas iškelus bylą neprašo patenkinti viso reikalavimo arba prašo patenkinti kitus reikalavimus, bet ne prieš iškeliant bylą užtikrintą reikalavimą;
- įsiteisėja teismo sprendimas, kuriuo patenkinamas užtikrintas reikalavimas (užstatas panaikinamas praėjus vienam mėnesiui po teismo sprendimo įsiteisėjimo);

- teisę turintis subjektas neprašo taikyti kitų vykdymo priemonių per dvi savaites nuo teismo sprendimo, kuriuo patenkintas reikalavimas, įsiteisėjimo dienos bylose, kuriose užstatas buvo pateiktas areštuojuojant kilnojamąjį turtą, darbo užmokestį ir atlyginimus, reikalavimus, nukreiptus į banko sąskaitą, ar kitus reikalavimus, kitą turtinę teisę arba paskiriant administratorių prievolę turinčio subjekto įmonei ar žemės ūkio valdai arba prievolę turinčio subjekto įmonę ar jos dalį sudarančiam verslui ar žemės ūkio valdos daliai.

4 Ar yra galimybė priemonę apskųsti?

Ir teisę turintis subjektas, ir prievolę turintis subjektas gali apskųsti pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl užstato (Civilinio proceso kodekso 741 straipsnis).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 08/01/2018